

Valtuustoaloite matkustajaliikenteen palauttaminen takaisin raiteille

KHALL 21.03.2023 § 57

309/00.02.00/2023

Kunnanjohtaja

Hallintosäännön 18 luvun 2 §:n mukaan kunnanhallituksen on vuosittain huhtikuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle sen toimivaltaan kuuluvista aloitteista ja niiden johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Valtuusto voi samalla päättää, mitkä aloitteista on loppuun käsitelty.

Kuntalaissa ei säädetä valtuutetun tai muun luottamushenkilön aloiteoikeudesta. Valtuutettu saa vireille asioita tekemällä valtuusto aloitteen.

Kuntalain 23 §:n mukaan valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettut toimenpiteet.

Seuraava kesken oleva aloite tuodaan nyt käsittelyyn:

Valtuustoaloite 30.8.2022 Keskusta valtuustoryhmä

”Sotkamon keskustan valtuustoryhmä esittää säännöllisen matkustajaliikenteen palauttamista alueen rataverkolle sekä rataverkon kunnostamista matkustaja- ja tavaraliikenteen tarpeisiin.

Ensimmäisessä vaiheessa Karjalan rata tulee valjastaa henkilöliikenteeseen Kainuuseen saakka. Esitämme pilotkokeiluna säännöllisen vuoron palauttamista matkustajajunalle välille Kontiomäki-Vuokatti-Nurmes-Lieksa-Joensuu. Tällä hetkellä kiskobussi liikennöi jo Nurmes- Joensuu väliä. Tällä pitkät perineet omaavalla ratalinjalla liikennöi vielä 1990-luvuilla ns. lättähattu pysähtyen seisakkeilla, joita on vielä jäljellä.

Tämän liikenneyhteyden palauttamisella on useita aluetaloudellisia merkityksiä ja ympäristövaikutuksia. Tämä liikennemuodon kehittäminen parantaa työvoiman saatavuutta Sotkamossa ja Kainuussa sekä työvoiman liikkuvuutta alueella. Samoin se parantaa Vuokatin saavutettavuutta matkailijoiden keskuudessa sekä parantaa opiskelijoiden liikkumista koti- ja opiskelupaikkakunnan välillä. Liikenneyhteydellä korvataan osittain lentoliikenteen puutteita ja tarjotaan yksityisautoilijoille nopea ja vähäpäästöinen vaihtoehto. Samoin se tarjoaa liitynnän Karjalan radalle Joensuusta Helsinkiin, Savon radalle Kontiomäestä Kuopion kautta Helsinkiin ja Kontiomäestä Oulun suuntaan.

Parhaillaan kunnostetaan rataverkostoa Vuokatista Kontiomäen suuntaan. Esitämme radan kunnostamista välille Vuokatti-Nurmes-Joensuu.”

Aloitteet käsittely:

Aloitteessa esitetty Karjalan radan kehittäminen ja avaaminen matkustajaliikenteelle on erittäin ajankohtainen ja tärkeä asia.

Liikenneverkon strateginen tilannekuva on muuttunut suuresti Venäjän hyökkäyssodan takia ja pohjoisen merkitys on kasvanut entisestään mm. Pohjois-Atlantin meriyhteyksien takia. Pohjois-Suomi on muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa Suomelle elintärkeä alue ja meriyhteyksien häiriötilanteessa pohjoisen väylät ovat Suomen ainoa portti länteen.

Traficommin valtakunnallisen liikenne-ennusteen (2022) mukaan erityisesti Savon ja Karjalan radan kuljetusvirrat kasvavat seuraavan vajaan kymmenen vuoden aikana. Investoinnit itäisen Suomen logistiikan toimivuuden turvaamiseksi on käynnistettävä pikaisesti ja erityisesti rataverkon välityskykyä on parannettava nopeasti. Edelleen investointiohjelmassa puhutaan Savon radan osalta matka-aikojen lyhentämisestä, kun tavoitteena pitää olla koko välityskyvyn parantaminen. Investointeja erityisesti Karjalan ja Savon ratoihin ja niiden välisiin poikittaisyhteyksiin on jouduttava niin, että radan välityskykyä kasvatetaan. Yksiraiteisilla Savon ja Karjalan radoilla kaikki parannukset hyödyttävät sekä tavara- että henkilöliikennettä. Ensimmäinen askel on sisällyttää tarpeelliset hankkeet väyläverkon suunnitteluohjelmaan.

Itäisen Suomen liikenneinfrastruktuuri on jäänyt jo vuosikymmeniä keskeisten liikenneinvestointien ulkopuolelle ja kehittämisresurssit on kohdennettu muualle. Esimerkiksi Pohjanmaan ratainfra kehittämiseen on 2000-luvulla osoitettu useita satoja miljoonia, kun taas yhteensä Savon ja Karjalan ratojen parantamiseen muutamia kymmeniä miljoonia euroja. Investointiohjelman tulisi ottaa painokkaammin huomioon elinvoimaisen itäisen Suomen kehittämisen edellytykset, mikä on koko Suomen huoltovarmuuden ja turvallisuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Lähivuosina tulee aloittaa Karjalan radan kehittäminen Kouvola-Kontiomäki välillä huomioiden muuttuneen geopoliittisen tilanteen tuomat muutostarpeet. Radan kapasiteettia ja nopeutta on pyrittävä nostamaan. Kasvavan tavaraliikenteen lisäksi on huomioitava henkilöliikenne käynnistäminen välillä Nurmes-Kontiomäki. Tällä on merkittävä vaikutuksia mm. Itä-Suomen matkailutoimialan kehitykseen. Juuri parhaillaan ollaan käynnistämässä matkailun kehittämishanketta, jossa mukana ovat Sotkamo, Nurmes, Joensuu, Lieksa ja Kuopio. Hankkeen tavoitteena on avata uusia kiertomatka mahdollisuuksia Itä-Suomen matkailukeskuksiin kuten Vuokatin ja Kolin välillä. Karjalan radan matkustajaliikenteen kehittäminen palvelisi juuri hankkeen tavoitteiden mukaista toimintaa. Vuokatti on itsessään matkailukohteena Suomen suosituimpien kohteiden kärkipäässä. Vuonna 2022 Vuokatti sijoittui rekisteröidyissä matkailuyöpymisissä neljänneksi Helsingin, Tampereen ja Turun jälkeen. Tämä kuvaa hyvin matkustajapotentiaalia mikä Kajaani-Kontiomäki-Vuokatti-Nurmes on jo tällä hetkellä olemassa.

Sotkamon kunta näkee erittäin tärkeänä henkilöliikenteen avaamisen Nurmes-Kontiomäki välille. Tällä hetkellä on useita rahoitus- ja

hankeinstrumenttejä, joiden käytöllä voidaan mahdollistaa henkilöliikenteen käynnistäminen suhteellisen nopeallakin aikataululla. Aloitteen mukaista asiaa on tuotu esille myös kunnan lausunnossa Valtion väyläverkon investointiohjelma vuosille 2024-2031, luonnos.

Edunvalvontaa asiassa tulee toteuttaa Sotkamon kunnan, Kainuun Liiton toimesta yhteistyössä vaikutusalueen kuntien ja yritysten kanssa. Tämä kyseessä oleva aloite ja sen vastaus toimitetaan tiedoksi valtion väylävirastolle.

Lisätietoja asiasta antaa kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen, puh. 044 750 2111 tai mika.kilpelainen@sotkamo.fi

Kunnanjohtaja
Ehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että edellä esitelty vuoden 2022 lopussa kesken oleva aloite on asianmukaisesti käsitelty ja on annettu riittävä selonteko tehdyistä toimenpiteistä.

Kunnanhallitus päättää tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Kunnanhallitus
Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti kunnanjohtajan ehdotuksen.

_____

Otteet

Kunnanvaltuusto

_____